

PHILIP FRERIKS:

‘De nasleep van de oorlog was zeer aanwezig in ons gezin’

Zolang zijn gezondheid het toelaat, denkt presentator Philip Freriks (74) nog niet aan zijn pensioen. En nu is daar de documentaireserie *In de voetsporen van D-Day*, waarin Freriks als presentator terug gaat naar die tijd. ‘Toen ik gevraagd werd de presentatie op me te nemen, heb ik geen moment getwijfeld. Dit is de leukste fase in mijn leven. Niets hoeft, alles mag.’

tekst Weija Steffens | beeld Omroep MAX

Philip Freriks - roepnaam Flip - ziet het levenslicht in de zomer van 1944 in Utrecht. Aan de oorlog zelf heeft hij geen concrete herinneringen. Toch speelt de oorlog, en vooral de nasleep ervan, een belangrijke rol in zijn jeugd. Tijdens de hongerwinter in januari 1945 besluiten zijn ouders hun twee oudste zonen Jan (9) en Joop (6) naar Groningen te sturen, naar opa en oma. Daar is nog genoeg te eten en de situatie is daar veiliger dan in de Domstad. Baby Philip blijft bij zijn ouders. Op 14 april 1945, vlak voor de bevrijding van Groningen, slaat het noodlot toe. ‘De onderburen van mijn grootouders waren NSB’ers. De Canadezen hadden de stad al bijna in handen op het

moment dat zij op patrouille door de straat kwamen rijden. De onderbuurman heeft in zijn idiotie op de troepen geschoten. Een half uur later kwamen de Canadezen terug en vuurden zij een salvo af op het huis van de NSB’er. Mijn broer Jan stond voor het raam te kijken. Een verdwaalde kogel werd hem fataal: Jan werd dodelijk getroffen.’

Ingrijpend verlies

Veel behoefte om de gebeurtenissen in detail weer op te rakelen, heeft Freriks niet. ‘Natuurlijk was het verlies van mijn broer iets heel ingrijpends in mijn jeugd. Ik merkte als kind dat mijn ouders - en met name mijn moeder - daar heel bedroefd over waren. Ze vonden het heel moeilijk om met het verlies van hun kind om te gaan. Hun verdriet maakte voor mij heel tastbaar wat oorlog teweeg kan brengen. Sowieso is de nasleep van de oorlog zeer aanwezig geweest in ons gezin. Dat gold denk ik voor elke familie in die tijd. De oorlog was een ijkpunt. Iets was vóór de oorlog, of ná de oorlog. Ook vertelde men veel verhalen over de oorlog. Over de hongerwinter, de luchtaanvallen, de bombardementen, de kampen. Iedereen had wel iets meegemaakt.’

Terug in de tijd

En nu is daar de documentaireserie *In de voetsporen van D-Day*, waarin Freriks als presentator weer even terug gaat naar die tijd. Op 6 juni van dit jaar is het 75 jaar geleden dat de invasie door de geallieerden werd ingezet. ‘Die gebeurtenis heeft me altijd al gefascineerd. Dus toen ik gevraagd werd om de presentatie op me te nemen, heb ik geen moment getwijfeld. Ik heb me altijd afgevraagd hoe het zou zijn geweest als je daar toen was. Hoe het was om letterlijk de dood in de ogen te kijken. Dat vind ik een intrigerend gegeven. Angstaanjagend ook. Ik weet niet hoe heldhaftig ikzelf zou zijn geweest.’ »

WIE IS PHILIP FRERIKS?

Philip Johan Freriks (Utrecht, 27 juli 1944) is journalist, columnist en televisiepresentator. Hij was van 1971 tot 1993 correspondent in Parijs voor onder andere het *NOS Journaal*, *Het Parool* en de *Volkskrant*. Hij heeft 27 keer het *Groot Dictee der Nederlandse Taal* gepresenteerd. En hij was veertien jaar lang nieuwslezer bij het achtuurjournaal van de NOS. Sinds de zomer van 2012 presenteert hij samen met Maarten van Rossem het populaire televisiespelletje *De Slimste Mens*. Freriks schreef ook een aantal boeken, waaronder *Jantje*, het verhaal over de dood van zijn broer. Philip Freriks is getrouwd met de Françoise Lili. Samen hebben ze een zoon, Emmanuel (47). Hij woont met zijn vrouw afwisselend in Frankrijk, Corsica en Nederland.

Dubbele gevoelens

Voor deze zesdelige serie reisde Freriks naar de plek van de slagvelden, Omaha Beach in Normandië. Tijdens de veertigjarige herdenking was hij ook ter plaatse. 'Ik kan me nog herinneren dat die bijeenkomst een sfeer had van bravoure en manmoedigheid. Met de kennis van nu is dat stoere er wel af. Iedereen die zich destijds op het strijdtoneel bevond, is in zekere zin beschadigd. De veteranen - destijds jonge knullen, sommigen pas zestien jaar - hebben er een vreemde mengeling van jeugdherinneringen aan overgehouden. Er waren zoveel dingen die zij voor het eerst zagen en juist je eerste keren vergeet je nooit meer. Zij werden op zeer jonge leeftijd geconfronteerd met extreem veel geweld. Maar hoe shockerend ook voor ons, de oudgedienden hebben ook mooie herinneringen uit de tijd dat ze in Frankrijk gelegerd waren. Er is ook gelachen. Tegelijkertijd hebben ze allemaal een hevig trauma opgelopen. Het was niet mis wat daar gebeurde.'

Indrukwekkende gesprekken

Freriks sprak voor het televisieprogramma met zowel geallieerde als Duitse veteranen. Nu mannen van negentig jaar en ouder. 'Dat was indrukwekkend, ja. Ik moet ook toegeven dat ik het in beginsel lastiger vond om met een Duitse oudgediende in gesprek te gaan, dan met een geallieerde veteraan. De geallieerden zijn toch onze bevrijders, onze helden. Terwijl de Duitsers... Ik heb gesproken met een voormalig ordonnans officier van de twaalfde SS-pantserdivisie Hitlerjugend. Een man die overigens geen schot heeft gelost, maar op een motor berichten overbracht en zijn commandant rond reed. En ik sprak met een Wehrmachtsoldaat. Vooral het gesprek met de SS-man vond ik aanvankelijk een lastige opgave. Maar ik kon niet anders dan zo open mogelijk

het gesprek ingaan. Ik wilde het begrijpen. Waarom kwam die jongen daar terecht? Hoe is dat gegaan? Door de gesprekken met de Duitsers is mijn beeld over de oorlog niet veranderd, maar ik ben het mechanisme beter gaan begrijpen. Ik snap hoe het zich ontwikkeld heeft. Als jong jochie ging je naar de Hitleriaanse padvinderij om vervolgens door te stomen naar de Hitlerjugend. Deed je dat niet, dan hoorde je er niet bij. Het waren nog maar kinderen. Jongens van elf, twaalf jaar oud. Het was hun wereld, ze groeiden op in die indoctrinatie. Niet dat ik het goedpraat, absoluut niet. Maar ik kan dat nu beter begrijpen. Veertig jaar geleden was ik daar nog niet aan toe.'

Krenten uit de pap

Freriks is trots op het resultaat van de documentaire en hij is blij dat hij in de

Op Omaha Beach in Normandië in gesprek met verzetsheld Rudi Hemmes.

Philip Freriks met de Nederlandse veteraan André Hissink

gelukkige omstandigheid verkeert dat hij nog steeds dit soort aanbiedingen krijgt. Aan zijn pensioen denkt hij voorlopig niet. 'Ik doe alleen nog maar de krenten uit de pap. Zoals die prachtige serie over D-Day en *De Slimste Mens*. Mijn vrouw heeft er wel gemengde gevoelens bij. Met het werk op zich heeft ze geen probleem, maar ze vindt het minder leuk dat ik vaak weg ben. Hoe lang ik het nog volhoud, weet ik niet. Ik zie 't wel. Ik ben niet zo van het plannen, dat heb ik nooit gedaan. Ik zit ook niet vast aan een jarenlang contract. Elk jaar kan ik zeggen: "Het is mooi geweest." *De Slimste Mens* is heerlijk om te doen. Dat zijn 30 à 35 afleveringen. De draaidagen zijn best pittig, vaak drie afleveringen per dag. Ik moet daarna wel even bijkomen. Ik ben gelukkig - ik klop het af - gezegend met een goede gezondheid. Verder doe ik daar niets bijzonders voor. Ik tennis een beetje en

'Ik weet niet hoe heldhaftig ikzelf zou zijn geweest'

wandel graag met mijn vrouw Lili. En als ik in Nederland ben, doe ik alles op de fiets. Dat is natuurlijk ook goed voor de conditie. Ik ga door met programma's maken zolang ik het leuk vind. En anders stop ik ermee.'

Relaxed bestaan

Zelf viert Freriks deze zomer ook een bescheiden feestje. Hij wordt 75 jaar. Een mijlpaal wil hij het niet noemen. 'Ik sta er niet echt bij stil dat ik 75 word. Ik ben niet zo bezig met ouder worden. Zolang ik gezond ben en ik me in mijn kop jonger voel dan ik in werkelijkheid ben, heb ik nog zeeën van tijd voor me. Ik moet er niet aan denken dat ik leef met de gedachte dat ik nog maar tien jaar heb en dit en dat nog moet doen. Daar zou ik heel zenuwachtig van worden. Dat is in deze fase van het leven heerlijk: ik hoef niets, ik mag. Dat maakt het leven heel ontspannen.' ■

Documentaire

In de voetsporen van D-Day is sinds 26 april te zien bij Omroep MAX op NPO 2, elke vrijdag om 21.10 uur.